

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . K 84.—

za pol leta . K 42.—

za četrt leta . K 21.—

za 1 mesec . K 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon štev. 50

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Delavstvo in draginja

Namesto dolgo napovedovanega in težko pričakovanega znižanja cen, se preko Jugoslavije zgrinja nova nezaslišana podražitev vseh življenjskih potrebščin. Vlada hiti zadovoljevat stare in nove zahteve uradništva — ali vsaj dela se tako, da jih boče nemudoma zadovoljiti. Vsa trgovina in obrt hiti nova davčna bremena valiti na odjemalce, postopajoč pri tem tako, da si na račun teh davkov poviša zopet lasten »zaslužek«. Z eno besedo: vse si skuša v novi draginski poplavi zagotovo rešilni pas.

V tej divji borbi ostaja delavstvo da- leč zadaj, prepuščeno samo sebi. Zanj se vlada čisto nič ne zmeni. Še manj se zme- nijo za njegovo usodo kapitalistični de- lojalcji, ki le gledajo, kako bi mu plače kje pritrkali in delo zvišali. Delavstvo je na tem, da ostane to zimo popolnoma go- lo ali da zaradi nezadostne hrane popolnoma shira in pogine. Delavstvo je že dozda- komaj rinilo dalje, se komaj za silo hra- nijo. Kdor tega ne verjame, naj le pogleda v delavske družine, delavske žene in de- lavske otroke. Vse setradano in izmoz- gano. »Visoke« delavske plače, o katerih se toliko govori, že dosedaj niso bile v nobenem razmerju s cenami živil in dru- gih najnujnejših življenjskih potrebščin. Kdor drugače trdi, ali vedoma govori ne- resnico ali pa misli, da delavcu ni treba živeti kot človek, ampak je zanj dobro, če živi kakor pes. Kako pa naj se delavske življenjske razmere razvijejo poslej spri- čo nove draginje? Ali je verjetno, da se bo delavstvo enostavno odreklo pravici do življenja in se udalo v usodo? In ali bi smela javnost, ali bi smela vlada mirno gledati, kako poginja vsega hudega delav- ni sloj, kako se ruši temelj, na katerem stoji celokupno življenje naroda in pa države?

Kako mislijo o tej reči kapitalisti, je jasno. Oni vedo, da je delavec trdoživ in ne umrje tako kmalu. Potem vedo, da se delavec ničesar bolj ne boji nego stavke in vsega tistega nereda in razburjenja, vse tiste mučne negotovosti, ki jo prinaša stavka. Vedo pač tudi, da nazadnje tudi delavec noče živ v zemljo, in da se v sili loti vsakega sredstva, ne izvzemši stavke in morda še kaj hujega. Toda, si mislijo kapitalisti, stavke se dajo vleči, tedne in mesece, toliko časa, da delavec postane mehak kakor vosek in mu je mogoče na- rekovati pogoje. Ako bi pa vzrojil — no, potem je pa tu državna oblast in njena sila. Koncem koncev bo pač treba delav- stvu vreči kako drobtinico, toda to ne bo oddaleč tisto, kar delavstvo zahteva.

Ta račun kapitalistov je jasen in na- videžno pravilen, dasi ni izključeno, da bi se v danem slučaju le izkazal kot pogre- šen. Pa to le mimogrede. Mi bi danes vlado le vprašali, kaj misli storiti za delavstvo, da mu v novi težki draginji, ki jo je v veliki meri povzročila sama, omogoči ob- stanek, olajša položaj? Vprašali, ali se vlada sploh zaveda svoje dolžnosti na- sprti delavstvu ali pa morda misli, da spadajo pod njeno skrb poleg kapitalistov, izvoznikarjev in drugih posedujočih slo- lev samo njeni neposredni uslužbenci? Ali hoče ta vlada danes delavstvo prepu- stiti lastni usodi in ga tako prisiliti v brezkrayne stavke in morda še druge ob- upne korake ter izpostaviti državo novim pretresom? Ali misli ta vlada, da je v eksistenčnem boju proletariata vsa njena dolžnost v tem, da ima pripravljeno zu- nanjo silo?

Ako je vlada tako kratkovidna, da misli, da je temu tako, potem ji odločno povemo, da je v popolni zmoti! Država je predvsem zato tukaj, da štiti slabjšega pred močnejšim, kajti močni se že sam brani. A dvakrat je dolžna vlada skrbeti za delavstvo, čegar roke so tista sila, ki ohranja in giblje življenje celokupnosti. **Zahtevamo torej z vsem povdarkom, da vlada nemudoma naznani, na kakšen na- čin hoče v sedanjih draginjah delavstvu omo- gočiti obstanek in ga obvarovati pred no- vim razburjenjem in morebitnimi obupnimi čini?**

Zasedanje narodnega predstavništva.

Odobritev mirovne pogodbe z Avstrijo.

Razprava o kmetijskih uporih na Hrvaškem.

LDU Belgrad, 28. septembra, 127. se- stanek začasnega narodnega predstavi- štva je otvoril predsednik dr. Stanoje Vuk- čević ob 4. uri popoldne. Po prečitaniu za- pisnika zadnje seje je poslanec Ivan Per- šič (Narodni klub) stavil vprašanja na- vojnega ministra radi poziva rekrutov na 2 letno službovanje. Poslanec dr. Ante Je- gič je stavil vprašanje na ministra za no- tranje stvari radi draginje v Belgradu. Minister za notranje stvari, Drašković, je odgovoril, da bo za nekaj dni proglašena naredba o tej zadevi. Zatem je stavil po- slanec dr. Aleksa Pavičević vprašanje na- ministra za notranje stvari radi predolgi- dopustov nekaterih uradnikov. Minister Drašković je odgovarjal, da se bodo mesta teh uradnikov izpraznila, ako se takoj ne povrnejo v službo. Poslanec Trifko Žugič (Črnogorec) je stavil vprašanje na vojnega ministra radi zapostavljanja črnogorskih častnikov pri napredovanju. Isti poslanec je stavil tudi vprašanje na ministra za- javna dela radi porušenih mostov v Črni gori. Poslanec Ante Radović (Črnogorec) je stavil na ministra za javna dela vpra- šanje radi votiranih vsot za zgradbe v Črni gori. Nato so prešli na poimensko glosa- vanje o St. germainski mirovni pogodbi. Za ratifikacijo je glasovalo 175 poslancev, proti pa 3.

Zatem je prišla na dnevni red interpe- lacija poslanca Viljema Bukšega in tovari- šev na celokupno vlado o dogodkih na Hrvaškem povodom popisa in žigosanja vprežne živine. Poslanec Viljem Bukšeg izjavja v utemeljevanju svoje interpelacije: Popis in žigosanje konj ter druge živine na Hrvaškem se je izvedel po starem za- konu kraljevine Srbije, ki je danes tako za Srbijo samo, kakor tudi za vse druge kraje zastarel in neprimeren. Istočasno se je tudi vršilo rekviriranje, ne da bi se pla- čala ljudstvu odvzeta živina. Sporedno s tem se je tudi vršilo odzemanje živine za tlako vojski. Vse to je bilo v veliko škodo gospodarjem, zlasti sedaj v času žetve in trganju koruze. Vse to se je zgodilo, ne da bi bilo ljudstvo pravočasno poučeno ali drugače obveščeno, kakor se je to res po-

zneje zgodilo pri popisu, žigosanju in re- kviriranju. Enako se je postopalo tudi v Bosni in v drugih pokrajinah. Pri upor, ki je ob tej priliki nastal v Hrvatski in ki ima svoje vzroke v splošni zadovoljnosti kmetijskega prebivalstva, je došlo do obo- roženega spopada, pri katerem so bili mrtvi in ranjeni. Za tem je začelo s svo- jim delovanjem podivjano orožništvo, ki je z ljudstvom na nečuten barbarski način postopalo, da je še sedaj mnogo težko ranjenih kmetov v bolnici. Vprašam celo- kupno vlado: 1. Ali je omogočila, da se ljudstvo pravilno obvesti o pravem name- nu popisa in žigosanja živine. 2. Ali je vo- dila račun o splošnem razburjenju naroda in dosledno napravljenemu uravnava svo- je postopanje za dosego namena, ki naj bi bil dal povod za upor kmetijskega življa. 3. Kaj je ukrenila sedaj, da se zastareli pred- pisi srbskega vojnega zakona prilagode se- danjim gospodarskim razmeram z ozirom na večji obseg države in različne razmere. 4. Zakaj je vlada dopustila divjanje orožni- štvu in ni takoj ustavila to divjanje nad žrtvami upora; ali je že podvzela in kaj je podvzela, da se krivci in ubijalci kmetov zakonito kaznujejo. — Poslanec Bukšeg je v svojem polurnem govoru naglašal, da je politični režim v Hrvatski isti kakor za Avstrije. Vojaška oblast je desavuirala ci- vilno. Žigosanje živine se je izvedlo po sta- rem vojnem zakonu Srbije iz leta 1883., ki je neprimeren. Že srbska narodna skupšči- na je razpravljala proti temu zakonu, ob njegovem nastanku. Govornik je nato na- vajal, da je major Ilić v Belovaru tolkel s puškinim kopitom kmete in jih psoval. Tako postopanje je najhujši strup za dr- žavo in narodno edinstvo. (Burno odobra- vanje in ploskanje.) Istočasno se je vršilo rekviriranje, ne da bi ljudstvu plačali ži- vino. Orožništvo je postopalo tako barbar- sko, da leži še nad 50 kmetov težko ran- njenih v belovarski bolnišnici. Batinanje je sistem, ki se izvaja na Hrvaškem. Upam, da bo vlada izjavila, da bo kaznovala kriv- ce in ne samo one, ki so z druge strani po- kazali zakon. (Burno odobravanje in plo- skanje.)

Vojna in mir med Poljaki in Rusi.

Prodiranje poljske armade na Litvansko.

LDU Varšava, 28. sept. V razgovoru s poročevalci angleškega in ameriškega časopisja je izjavil poljski minister za zu- nanje posle Sapieha, da je popolnoma pre- pričan, da pogajanja v Rigi ne privedejo samo do premirja, temveč tudi do podpisa miru. Minister je tudi poudarjal, da po- hod poljskih čet na litvansko ozemlje, ni- ma političnega značaja, temveč je zgolj strateškega pomena.

LDU London, 28. sept. (Brezlično)

Vsled novega nastopa litvanske armade bo zveza narodov poslala na lice mesta po- sebno odposlanstvo, obstoječe iz angle- škijh, francoskih in italijanskih zastopni- kov, ki bo imelo nalogo rešiti poljsko-lit- vansko vprašanje. Poljska je prejela od zveze narodov brzovajko, v kateri izraža slednja začudenje nad ultimatom, ki ga je podala Poljska Litvanski in katera vse- buje zahtevo, naj se Poljska ukloni odlo- čitvi zveze narodov.

Ukrajinci podijo boljševike.

LDU Dunaj, 28. sept. Ukrajinski tisk- urad javlja iz Stanislavova: Ukrajinska konjenica je zasedla severno od Prosku- rova važno železniško postajo Staro Kon- stantinov. Pri zasledovanju sovražnika je prekoračila reko Slucz. Ukrajinsko sever- no krilo je nato nadaljevalo pohod na se- verno-zapadni fronti. Središče ukrajinske

armade je pod osebnim vodstvom hetma- na Petljure, zasedlo postajo Deražnja na železniški progi Proskurov Žmerinka in se približuje mestu Letičovu in Baru. Na južnem krilu so naše čete morale zlomiti močan sovražni odpor in so prekoračile reko Lahvo pri Mogilevu.

Finančna konferenca v Bruslju.

LDU Pariz, 28. septembra. V intervi- ewu s poročevalcem »Journala« je odgo- voril predsednik finančne konference v Bruslju Ador na poročevalčevo vprašanje, ali obstoji po izvajanjih nizozemskih, španskih in švicarskih odposlancev nevar- nost, da mednarodna finančna konferenca

ne doseže nikakih uspehov, da on tega ne veruje. Da se odvne gospodarska kriza, je potrebno, da medsebojno podpiranje narodov ne ostane prazna beseda. Pred- sednik trdno upa, da bodo bruseljska po- gajanja stvorila podlago za to.

Shod tobačnega de- lavstva.

Ljubljana, 28. septembra 1920. Nocoj se je vršil ob mnogobrojni udeležbi shod tobačnega delavstva v prostorih kon- zumnega društva. Razmere v tobačni to- varni ne samo, da se v Jugoslaviji niso zboljšale, nego so se v mnogočem poslab- šale. Uradništvo, čeprav domače, nastopa s tako aroganco, kot je niso kazali niti nem- ški uradniki napram slovenski delavski raji. Delavstvo z vso pravico pričakuje od lastne države, ki jo je ono astvarilo in ki jo baš ono vzdržuje, da ga vpošteva in po njegovi vrednosti tudi ceni. — Shod je otvoril podpredsednik »Zveze tobačnega delavstva«, nakar je poročala Ivanka Ko- ščeva o spomenici, ki jo je poslalo toba- čno delavstvo delegaciji ministrstva fi- nanc ter ministrstvu financ v zadevi uvr- ščenja aktivnega tobačnega delavstva v ka- tegorijo državnih uslužbencev razpredelni- ce B. Če je celo stara birokratična Avstrija imela uvrščeno tobačno delavstvo med dr- žavne uslužbence, če so tobačni vpokojenci uvrščeni med državne uslužbence, z vso pravico zahteva tudi aktivno tobačno de- lavstvo, da se sem-le uvrsti. — Govoril je nato Fr. Sušnik, ki je naglašal, da je nasprotovanje uradništva, da se delavstvo uvrsti v kategorijo državnih uslužbencev, neosnovano in sramotno; proti temu se bo krščansko socialistično delavstvo za vso od- ločnostjo borilo, v svesti si, da bo država le v znamenju socialne pravice in enako- vrednosti ter enakopravnosti — močna. Z vso energijo boj kapitalističnemu duhu, ki je zavel pri nas: v močno organizirani de- lavski armadi moramo v tem boju zmagati. — Dr. Andrej Gosar je v svojem govoru pojasnil, zakaj je delavski položaj kljub temu, da smo smatrali po prevratu, da je kapitalizem strit, še vedno tako poln krivic. Socializem in socialno vprašanje niso mo- gli rešiti socialni demokratje in ne komu- nisti, ker imajo pač program za podiranje, za uničenje kapitalizma, a nimajo programa za pozitivno delo. Mi moramo najprej uve- ljaviti temeljno smer vse socialistične stav- be: zakon osebnega dela. Vsak mora oseb- no delati! In kdor ne dela, ne sme živeti — družba mu odreja pravico do življenja. S tem mora vstati vrednost in čast dela, ki edino sme biti vir vseh dobrin za vsakega posameznika. Delo bodi merilo v zdravi človeški družbi, in le po delu naj se človek ceni. Zato morajo pasti vse stanovske raz- like: naj ne bo več gospodov uradnikov, ne več kmeta, ki gleda v delavcu svojega a- sprotnika: vsi moramo biti le delavci, naj opravljamo ta ali oni posel, vredni le toliko, kolikor je vredno naše delo.

Popolno neumevanje tega stališča se zrcali v vsem nastopu uradnikov tobačne tovarne. Ti ljudje cenijo le gladke roka- vice, ne umejo pa časti dela. Če uradnik s preziranjem zre na delavca, ali če se celo sramuje delavskega imena, potem je tro- človeške družbe. Hočemo uveljaviti to mi- sel, da so vsi delavci, eni ročni, drugi du- ševni. Delavstvo zahteva, da se kot urad- ništvu tudi njemu prizna letni 14dnevni dopust.

Sključila se je poslata spomenica rav- nateljstvu v nekaterih zadevah delavstva ter resolucija v Belgrad glede lopustov. Shod je vspel jako dobro in vnovič potr- juje, da je naša krščansko-socialistična or- ganizacija — ta najstarejša skupina J. S. Z. — res jedro tobačnega delavstva sploh, in navzoči delavci nasprotne organizacije bo- do mogli sami potrditi, da stoji naša orga- nizacija trdno in vsikdar dosledno za de- lavske pravice.

Razna poročila.

LDU Budimpešta, 28. sept. (DunkU) Kakor doznava »Az Est«, nameravajo ustanoviti za preprečenje tihotapljenja, ki se zadnji čas zopet zelo razširja, vojaško nadzornišvo za mejni promet.

LDU Berlin, 28. sept. (DunkU) K ve- stem, ki jih razširjata agenciji Havas in Reuter, da je nemška vlada sklenila, pro- tiviti se prevozu sanitetnih vlakov iz Bel- gije na Poljsko, doznava Wolffov urad z

„Slovenska Siraža“ kliče na pomoč!

dobro poučenega mesta da se nemška vlada glede prevoza imenovanih vlakov še ni odločila, ker se mora poprej ugotoviti, ali bodo vozili ti vlaki izključno sanitetni material.

LDU Kiel, 28. sept. (Wolff.) Danes dopoldne se je v kielski luki potopil neki parnik vsled eksplozije. Parnik je bil obložen s staro municijo, ki bi imela biti poplajena. Od posadke so utonili 4 mošje, dočim je druge rešila torpedovka, ki se je nahajala v bližini.

Politične novice.

+ **Vojna splošnosti ni nikjer prinesla blagoslova.** V Bruslju zboruje mednarodna finančna konferenca, ki je bila potrebna, ker je svetovno gospodarstvo do temeljev omajano in se mednarodni trgovski odnosi ne morejo in ne morejo spraviti znova v tir. Iz tožba vseh velikih in malih držav, katerih zastopniki se oglašajo na konferenci, se posebno jasno vidi, kako vojna v nobeni državi ni prinesla blagoslova splošnosti. Od vojne so imeli korist le posamezniki, ki so v osebno korist izrabljali nesrečo in gorje splošnosti. Tako smo čitali med vojno, kako silno si je opomogla v vojni Španija. Na bruseljski konferenci je pa tožil španski zastopnik nad težavami, ki jih ima Španija s svojim denarnim sestavom in vsled padanja srebra. Španiji bi se moglo pomagati samo na ta način, da plača svoje inozemske dolge. Švicarski zastopnik se je priteževal, da mora Švica kupovati surovine in poluizdelke za svojo industrijo v deželah z visoko valuto, njeni glavni prodajni trgi v srednji Evropi so ji pa vsled uničene valute zaprti. Danska se pritožuje, da mora svoje kmetijske proizvode prodajati na Angleško po stalnih cenah, sama mora pa kupovati angleški premož dražbenim potom. Ako imajo toliko tožba nevtralne države, kako še-le po vojni neposredno prizadete.

+ **Združitev Avstrije z Nemčijo.** Mala ententa, ki je zveza balkanskih držav in Češkoslovaške republike je rodila za Avstrijo in Nemčijo ta uspeh, da se bosta mogli združiti prej, nego je kdo domneval. Kakor je vsemu svetu znano, Avstrija sama zase nikakor ne more živeti, ker ji manjkajo za to vsi gospodarski pogoji. Francija ji je hotela dati oporo v donavski federaciji, v kateri naj bi se zedinile v gospodarsko celoto vse države, nastale iz bivše Avstro-Ogrske. Glavno vlogo v tej federaciji je Francija namenila Madjarski, da bi si preko nje zagotovila odločujoč vpliv v srednji Evropi, na Balkanu in še dalje proti vzhodu. Ta francoski načrt se je ob odporu Češkoslovaške in balkanskih držav razbil in namesto njega se je oživotvorila mala ententa brez Ogrske in brez Avstrije. Avstriji sedaj ne preostane drugega, nego da se združi z Nemčijo, kar je tudi povsem naravno in bi moralo priti do tega prej ali slej. Državni tajnik za zunanje posle dr. Renner in predsednik avstrijske narodne skupščine Seitz sta v javnih govorih že dala duška veseli nadi, da združitev z Nemčijo ni več daleč. Tega resna državnikar gotovo nista govorila brez potrebne podlage. In res je tudi v francoski javnosti te dni padla beseda, da sedaj, ko se je izjalovil načrt donavske federacije, ni drugega izhoda, nego da se Avstrija združi z Nemčijo. Tako piše list »Liberté«. Potemtakem se je Francija že udala v to, dati gotovo ne rada. Združitev z Nemčijo je — kakor že rečeno — za Avstrijo edino naravna rešitev eksistenčnega vprašanja. Mi Nemcem narodno zedinjenje iz celega srca privoščimo, kakor smo si ga želeli in si ga ustvarili sami. Samo to hočemo, da naj gredo avstrijski Nemci pod Nemčijo sami, brez naših bratov na Koroškem. Koroški Slovenci vsekakor nočejo pod pruske generalske ostroge.

+ **Težave južne železnice.** Te dni se je vršila na Dunaju seja upravnega sveta južne železnice. Na dnevnem redu je bila zahteva Italije, da ji južna železnica vrne njeno železniško omrežje in ji plača odškodnino. V stvari pojde v Rim na pogajanja generalni ravnatelj in njegov strokovni referent. Na seji so poročali, da so se tekom letošnjega leta povišali tarife južne železnice na Ogrskem za 200 % in v Jugoslaviji ponovno za 100—125 %. Zvišanje se pripravlja tudi v Avstriji. Kljub vsemu temu pa ne bo mogoče pokriti vsega primanjkljaja in dolgovi južne železnice trajno rastejo.

+ **Nemško šolsko vprašanje v Češkoslovaški republiki.** Temeljem novega šolskega zakona zapirajo češkoslovaške oblasti množično nemške šole. Kakor poročajo nemški listi, so Čehi zaprli doslej že nad 300 nemških šol in razredov, vsega

pa hočejo zapreti do 500 nemških šol. V znak protesta so Nemci napovedali za dan 8. in 9. oktobra splošen šolski štrajk in nemška parlamentarna zveza poziva nemške stariše, naj ta štrajk odločno izvedejo. Posl. dr. Lodgman in tovariši so bili pri naučnem ministru in s podatki dokazali krivico, ki se godi Nemcem na šolskem področju. Zahtevali so, naj se zapiranje nemških šol ustavi, dokler se ne pojasni vsa vprašanja, ki tičejo šol.

+ **Češki Nemci proti češkoslovaški zunanji politiki.** Nemška parlamentarna zveza v Pragi je sklenila izjavo, v kateri ugovarja proti sedanjemu vojaškemu sistemu v Češkoslovaški republiki, ki dovaja do ofenzivnih zvez. Nemški poslanci na Češkoslovaškem so za spravo med evropskimi narodi in državami temeljem samoodločbe.

+ **Obupne razmere v Petrogradu.** Iz Petrograda poročajo, da so vsi tamkajšnji trgi popolnoma prazni. Iz tretje roke je mogoče kupiti funt masla za 10.000 rubljev, funt kruha za 1500 rubljev.

+ **Prisilna boljševiška vzgoja na Ruskem.** Ruska sovjetska vlada je uvedla prisilno skupno vzgojo mladine v boljševiškem duhu. 3- do 12 letne otroke trgajo od mater in jih zapirajo v državne vzgojevalnice, kjer hočejo napraviti iz njih same prave komuniste. Mnoge matere se branijo dati dete iz rok in se dajo raje ustreliti. Stare ljudi trpajo boljševiki siloma v ubožnice.

Dnevne novice.

— **Prepoved nočnega dela.** Nekaterim pekovskim mojstrom ne gre v glavo prepoved nočnega dela v pekovski obrti in še vedno delajo ponoči kljub raznim kaznim od strani oblasti. Zato pozivljamo, da obrtna oblast nastopi v bolj strogimi denarnimi kaznimi in zapori ter jim odvzame nadaljnje izvrševanje obrti. Policijsko ravnanje naj bo naj revidira v nočnih urah pekarne — ker nekateri pomočniki so primorani delati, drugače jih mojstri odslove od dela. Vsi slučajni kršenju nočnega dela naj se pa naznanijo obrtnemu nadzorništvu v Ljubljani in Celju ter tudi mestnim magistratom ali pa glavarstvu po deželi. Poverjenstvo za socialno skrb pa naj energično izvede in da nalog kompetentnim oblastim, da izvajajo naredbo z dne 27. avgusta 1920, ki je bila objavljena v št. 99 »Uradnega lista«. V Mariboru je bilo nočno delo že pred vojno odpravljeno brez zakona — zakaj bi sedaj v Sloveniji kljub naredbi to veljalo?

— **Vpokojevcem, invalidom in vdovam južne železnice.** Pozivljajo se vsi imenovani, tudi z dežele, na ustanovni občni zbor društva vpokojencev južne železnice, kateri se vrši v nedeljo, dne 3. oktobra ob pol 3. uri popoldne v Mestnem domu v Ljubljani, kjer bomo tudi prispevali vsak po svoji moči za delegata, katera odpotujeta v najkrajšem času v Beograd. Kolegi, sotrpini in kolegince, sotripinke, udeležite se tega ustanovnega občnega zbora polnoštevilno! Mi trpimo že 6 let največje pomanjkanje, zima je tukaj in mi smo brez vseh sredstev. Delegata, katera sta že določena, morata na vsak način odpotovati na pristojno mesto, da tam obrazložita naš nadvse obupen položaj in nam izposlujeta draginske doklade, enake vpokojencem državnih železnic. — **Pripravljalni odbor.**

— **Trbovlje.** Na dnevnem kopu je kamenje podsulo delavca Romiha, ki je bil pri tem težko ranjen. Prenesli so ga v tukajšnje bolnico.

— **Trbovlje.** V volilne imenike za konstituanto je vpisanih 3061 volilcev, kar je gotovo preizkušeno število, ker trboveljska občina šteje danes nad 26000 prebivalcev.

— **Poštno ministrstvo** je razveljavilo poštne znamke kronske in vinarke vrednosti s 30. septembrom t. l. preklicalo in ostanejo te znamke še nadalje v veljavi; razveljavljanje se bo odredilo kasneje.

— **Poškodovan telefon na Koroškem.** Telefonist Bovhan z Otoka je odkril, da so neznani zlikovci pretrgali med Ribnico in Sekiro telefonsko zvezo in so odnesli 35 do 40 metrov žice.

— **Tatvina posebne vrste.** Gostilničar Franc Just v Borovljah je naznanil orožnikom v Borovljah, da mu je bilo ukradeno več obleke, perila in ura v vrednosti 12.000 kron. Blago, katero je zmanjkalo, je zastavil Justu lesni trgovec Anton Komac v Žirovnici, ki je stanoval v Svetinovi gostilni v Žirovnici, ki je bil rojen v Spodnji Šiški in je tja tudi pristojen. Ko so orožniki v Žirovnici zaslišali Komaca, je ta precej povedal, da je res on vzel zastavljeno blago, ker je mislil, da lahko vzame zastav-

ljeno blago brez Justove vednosti, dasi bi bil moral znati, da mu bo vrnil Just zastavljeno blago šele takrat, ko mu bo on vrnil vsoto 11.500 kron, za katero mu je zastavil omenjeno blago. Vzeti predmeti so se vrnil gostilničarju Justu.

— **Skrb za prehrano nepremožnih slojev v Pragi.** Češkoslovaški minister za prehrano hoče razširiti akcijo za prehrano nepremožnih slojev. Ustanove se nove javne jedilnice, v katerih bo stal posamezni obed največ 5 K, a bo tako obilen in tečen, da bo vsak mogel biti zadovoljen. V teh jedilnicah bodo mogli dobivati hrano uradniki, rokodelci in delavci.

— **Dijška stavka.** V Berlinu je stavkalo 300—400 dijakov realčank v protest proti novoizvoljenemu mestnemu šolskemu svetniku dr. Löwensteinu. Demonstranti so vdrli v eno izmed šolskih poslopij, da je morala priti policija na pomoč. Nov pojav novega časa.

Ljubljanske novice.

lj »**Podkriževalci**«, kmetška komedija s petjem v treh dejanjih, petih slikah — spisal Ludvik Anzengruber, vpripori v nedeljo, dne 3. oktobra Ljudski oder. Anzengruber je znan našemu ljudstvu po svojem »Krivoprisežniku«, ki je kmečka tragedija; v »Podkriževalcih« pa nam podaja nekaj veselega iz kmečkega življenja, polno petja in pristnega humora.

lj **Brezovšek, Zikova in Kogoj** so se združili v to, da prirede tekom prihodnjih mesecev koncert s sporedom, ki bo sestavljen izključno iz skladb komponista Marija Kogoj in bo zato tudi po svojem obsegu odgovarjal silni avtorjevi muzikalni individualnosti. Ker slovensko muzikalno življenje v Ljubljani še ne pozna prireditev te vrste in ker do danes naši komponisti še niso čutili potrebe dati v tej obliki svojem muzikalnemu hotenju duška, pričaja Kogojev nastop o bogastvu njegove umetniške koncepcije. V našem muzikalnem življenju pa pomeni ta korak začetek dobe, v kateri postaneta produkcija in negovanje glasbenih umetnin intenzivnejša. Bil je že skrajni čas, da se to zgodi in zato s tem večjim veseljem pozdravljamo to umetniškovo prvo kretnjo. V kratkem se objavi natančnejše poročilo in se prične z razprodajo vstopnic, na kar interese opozarjamo.

lj **Griža** je v Ljubljani zadnje čase ponehala. Pretečeni teden so samo štirje slučajni smrti, med temi sta dva tujca. Obolelo je 14 ljudi, med temi so bili 4 tujci in 3 vojniki.

lj **Tedenski izkaz** za pretečeni teden izkazuje v Ljubljani 21 smrtnih slučajev in 39 novorojencev. Radi nezgod sta umrla dva, za jetiko tudi dva.

lj **Obsojena lahkomišljena Ljubljanka.** Hilda Kump je bila že večkrat kaznovana. Nobeno pošteno delo ji ni dišalo, klatila se je rajši okoli ter se preživljala z nesramnim življenjem, z goljufijami in s tatvinami. Od 19. do 29. marca letos je gostovala na Jesenicah. Dne 29. marca pa je nalagala natakario Nežiko Sihar na Savi, da je poštna uradnica, vsled česar ji je omenjena zaupala jedi in pijače za 39 K 50 v. Natakario je celo izvabila, da je šla z njo proti pošti, češ, da bo tam iz blagajne vzela denar, da jo bo plačala. A pred pošto jo je odslovila z besedami: »Ker je že poldne, ne morem več v pisarno. Ob 2. uri popoldne Vam bom prinesla denar«. Precej nato je šla h Koblju na Javorniku kositi. Tam je rekla natakariji Ivanki Zavelčinovi, da je učiteljica na Koroški Beli in da je pozabila paket na Jesenicah, kar ji je natakaria verjela in ji zaupala na jedi, pijači in cigaretah 24 K 30 v. Dne 24. junija je pa prišla Kumpova v Cojzovo kočjo na Kokrškem sedlu v družbi dveh moških, katera sta kmalu zapustila kočjo, Kumpova je pa ostala tam do 30. junija in si je kmalu pridobila zaupanje oskrbnice Marije Stros, kateri je rekla, da je uradnica pri hranilnici v Kamniku. Strosova je Kumpovi kuhala čaj, jajca in klobase in ji dajala slivovko, tako da je napravila 216 kron dolga. Kumpova je ves ta čas hodila po planinah. Pri odhodu s planin je pa obljubila oskrbnici, da bo dolg plačala precej, ko bo dobila denar in ji je dala še 50 kron napitnine, češ, da ji je hvaležna, ker ji je tako dobro postregla. Ko je Kumpova 30. junija izvedela, da se zanima policija na Jesenicah za njo, se je odpeljala brez voznega listka proti Ljubljani, toda med vožnjo jo je blizu Kranja aretiral orožnik Janko Matjaž. Dne 15. junija je pa prišla Hilda Kumpova z Mileno Ditrichovo na Vrhniko k Ditrichovi sestrični učiteljici Olgi Hrovatovi, kjer se je pomudila le nekaj ur. V tistem

času je pa izginila Hrovatovi iz odprte nočne omariče zlata dvokrovna damska ura, vredna 2000 kron. To tatvino Kumpova taji, toda takrat ni bil pri Hrovatovi nihče drugi, kakor Kumpova in Ditrichova. Po razpravi, pri kateri je prešla Kumpova precej solza, jo je deželno sodišče obsodilo na 10 mesecev težke ječe in izreklo, da je sposobna za prisilno delavnico.

lj **Natakaria okradla svojo tovarišico.** Princ Viktorija, natakaria pri gospej Sušnikovi, je ukradla iz zaklenjene košare njene prednice Marije Korošec 3 metre barhanta, 2 srajci, 1 moderc, 2 bluži in bo. Svoje dejanje je Princeva priznala.

lj **Velika tatvina pri Novem Svetu.** Hlevarju pri Novem Svetu Karlu Prijatelj je bilo iz njegove spalnice ukradeno 1 bankovcev po 1000 dinarjev, 18 bankovcev po 100 dinarjev in večja gotovina v manjših bankovcih, tako da je bil Prijatelj oškodovan za 32.000 kron.

lj **Krvav pretep.** V Mezetovi gostilni so se te dni spri gosti. Radi žensk je nastal prepri. Ko je zapustil gostilno delavec Josip Rus, mu je sledilo kakih 15 gostov, ki so pričeli Rusa suvati in ga biti s pestmi; Rus se je branil s palico. Prišel je stražnik, ki je Rusa palico iztrgal in Rus je zbežal proti trgu Tabor, napadalec so mu pa sledili. Pri mitnici je pretepač ustavil duži stražnik, toda oba stražnika pretepačev nista mogla pomiriti. Čevljarški pomočnik Andrej Snedec je sunil z nožem Rusa v pleča in je pobegnil proti mestu, toda stražnik ga je na vogalu Komeškega ulice ujel. Rusa, ki je krivavel, stražnik odvedel v bolnišnico, Snedeca so pa zaprli.

lj **Vtihadapljenje živega srebra.** Stefan Marčun in Anton Petrovčič sta storila Jugošlaviji dobro delo in sta vtihadapila 220 kg živega srebra. Organi gospoda policijskega svetnika Kerševana so pa reš izsledili in zaprli navedena. Gospod Kerševan je celo zadevo odstopil carinarnici, ki pa še zdaj ni zadeve rešila, dasi sta že Marčun in Petrovčič 5 tednov zaprta.

Razne novice.

r **Iz carjeve zapuščine.** Vse, kar je imela carjeva družina v Jekaterinburgu pri sebi, so člani boljševiškega sveta po njenem umoru razgrabili in spravili kasneje v zapadno Evropo. Tako sta prišla na Angleško oba carjeva psa »Joy« in »Kralj Karel«. Dalje se nahaja na Angleškem knjižica s tajnimi znamenji, v katerih sta si včasih dopisovala car in carica. Na naslovni strani je v angleškem jeziku posvetilo: »Mojemu ljubljenu Nikitu za spomin od njegovega »paglavca« Alice. Osborn, julija 1894.« Na Angleškem imajo tudi rubin, ki ga je bil car podaril tedanji princezinji, svoji kasnejši ženi, o priliki poroke njene sestre Elizabete. Ta rubin je carica nosila na traku okoli vratu. V sobi, kjer sta spala car in carica s prestolonaslednikom Aleksijem, je carica z lastno roko narisala na steno običajno rusko srečonosno znamenje. Na vratih spalnice štirih velikih kneginj so s črnilom napisana skrivnostna znamenja, ki jih doslej še ni nihče razrešil.

r **Koliko časa se more živeti brez hrane.** Župan mesta Cork na Irskem že nad štirideset dni ne uživa ničesar razen vode. Vendar še vedno živi. Dokazano je iz izkušenj, da more človek še dalje živeti brez hrane. Tako je neki Bratford zaradi bolezni 57 dni ostal brez hrane in nato ozdravel. Neki drug Anglež je živel — istotako radi bolezni — 20 dni ob sami vodi, nadaljnjih 14 dni pa ob samem mleku. V Ameriki je pred leti neki zdravnik zdravil sploh z lakoto; kakor pripoveduje v svoji knjigi, so njegovi pacienti po 20 dneh stradanja še vedno opravljali svojo službo. Na vsak način prenese človek v danem slučaju nepričakovano dolgo popolno pomanjkanje hrane, ker se telo hrani od lastnih zalog maščobe in drugih snovi.

r **Kam se izseljujejo Avstrijci?** Po zadnjih poročilih je postala cilj nemško-avstrijskega izseljevanja obmorska brazilska država Parana, katere glavno mesto je Curitiba, ki ima 75.000 prebivalcev. Država Parana je velika kot Avstrija brez Ogrske pred vojno in ima vse predpogoje za uspevanje; obljubena je samo s triletno milijona ljudi. Dežela ima za Evropejce primerno podnebje in je bogata na vodnih močeh, zelo pripravna tudi za kmetijstvo.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovska tiskarna« v Ljubljani.

Auto-

mobili in kolesa
njih deli in oprema
pnevmatika
garaža in delavnica

J. Gorec

Ljubljana
Gospodsvetska c. 14
Vegova ulica 8.